

سخنی با اولیا و مربیان

داستان های عامیانه همواره جذابیت و شیرینی خاصی برای خردسالان و بزرگسالان داشته است. از این رو تعجب آور نیست که در دهه های اخیر شاهد گردآوری و انتشار مجموعه های متعددی از این گونه داستان ها بوده ایم. تلاش برای گردآوری «داستان های بابا یدی» را نیز باید مدیون جذابیت و غنای معنوی این داستان ها دانست که شنونده را مسحور خود می سازد و به او نکته های اخلاقی، عرفانی و اجتماعی می آموزد. از آنجاییکه شنیدن این داستان ها مستقیماً از زبان راویان کهنسال لطف، تازگی و تاثیر ویژه ای دارد، مجموعه حاضر، دیگران و دیگران، را با دیسک فشرده صدای راوی و سراینده این داستان ها همراه کرده ایم. امیدواریم که بتوانیم در ارائه مجلدهای بعدی داستان های بابا یدی نیز این سنت را ادامه دهیم.

در سال ۱۹۷۵ میلادی، روان شناس برجسته اتریشی «برونو بتلهایم» در کتابی با عنوان کاربرد فسون: اهمیت و معنی افسانه های پریان، از طریق رمزشناسی و تجزیه و تحلیل عمیق روان شناختی اینگونه داستان ها، از تاثیر پنهانی آنها بر رشد سالم فکری و روانی کودکان و نوجوانان پرده برداشت. در واقع، با ارائه این واکاوی علمی، بتلهایم نظر کارشناسان و صاحب نظران را نسبت به افسانه های پریان و داستان های عامیانه به کلی دگرگون ساخت. به بیان دیگر، یافته ها و تعبیرات علمی بتلهایم درک جدیدی از جایگاه فرهنگی و اجتماعی رسوماتی چون داستانسرای و نقالی در جوامع سنتی را میسر ساخته است. به نظر می رسد که داستان های عامیانه در قالب «رسانه ها»ی آموزشی جذاب و همه جاگیر، تعلیمات فرهنگی و اجتماعی را به صورتی ملایم و لطیف، از نسلی به نسل بعد منتقل می کرده است. از سوی دیگر، تصاویری که از این داستان ها در ذهن کودک نقش می بندد، محرکی مفید برای تقویت حس ابتکار و نوآوری او بوده است.

در ارائه مجموعه داستان های بابا یدی، برای اثرگذاری عمیق تر و لذت بیشتر کودکان و نوجوانان، عمداً از مصور ساختن داستان ها اجتناب ورزیده ایم. به جای این کار، در جای

جای کتاب، محلی برای کشیدن تصاویر مربوط به وقایع داستان‌ها صفحات خالی گذاشته ایم تا کودک با نگارگری و رنگ آمیزی، تجربه گوش فرا دادن به راوی را در ذهن خود و سپس روی کاغذ تکمیل کند. در پایان هر داستان نیز چند برگ سفید در نظر گرفته ایم که کودک به دلخواه، از هر واقعه‌ای که به نظر او جذاب تر است ترسیم و نقاشی کند. مسلماً این تمرین لذت بخش برای کودک، همچنین دریچه‌ای کم نظیر به دنیای پاک و زیبای ذهن وی برای والدین و مربیان می‌گشاید که به نوبه خود آموزنده و دلچسب است.

حکایت‌آشنایی ما با مشهدی یدالله هدایتی، چوپان پیر روستای خورهه محلات، خود داستان جالبی است که مجال و مکانی بیشتر از آنچه در اینجا مهیاست می‌طلبد. اما ناگفته نماند که او پدر شش فرزند (از جمله یک شهید) و بیش از ۱۵ نوه و نتیجه است. نوه‌ها و نتیجه‌های آقای هدایتی او را «بابا یدی» صدا می‌زنند و از کودکی به داستان‌های او گوش فرا داده‌اند. جمع‌آوری داستان‌های بابا یدی نزدیک به ۳۰ ماه طول کشید. در این مدت، ما نه تنها با داستان‌ها بلکه با شرح زندگی این پیر خردمند نیز آشنا شدیم. مشهدی یدالله سواد خواندن و نوشتن ندارد، اما نیروی حافظه او خارق‌العاده و هوشیاری، بصیرت و نیز قدرت خلاقه وی در آفرینش هنر و صنایع دستی تحسین برانگیز است. بابا یدی از انتشار داستان‌های خود استقبال می‌کند چرا که عمیقاً به تاثیر آموزشی و پرورشی آنها باور دارد. ما نیز امیدواریم که با چاپ و نشر این داستان‌ها، هموطنان عزیز خردسال و بزرگسالمان را در بهره‌مندی و لذتی که خود از شنیدن آنها برده ایم سهیم کنیم.

اسفندیار عباسی

حمیرا شریفی

خرداد ۱۳۸۲